

NÁVRH VYHLÁSENIA POLITIKY FDI (revízia)

Propagácia orálneho zdravia prostredníctvom fluoridu

Podané na prijatie generálnym zhromaždením FDI:

September 2017, Madrid, Španielsko

Pôvodná verzia „Propagácia dentálneho zdravia prostredníctvom fluoridu“ prijaté generálnym zhromaždením FDI

November 2000, Paríž, Francúzsko

Pôvodná verzia znovu potvrdená v septembri 2008 v Štokholme, Švédsko

SÚVISLOSTI

Napriek všetkým snahám ostáva v súčasnosti zubný kaz u detí, dospelých i starších ľudí naďalej globálne tým najčastejším chronickým ochorením a predstavuje veľkú výzvu pre globálne verejné zdravie. Zubný kaz môže obmedziť schopnosť hovoriť, usmievať sa, cítiť vône a chute, prežúvať, hltat' a zabrániť jednotlivcom suverénne a bez diskomfortu prejavovať celý rad emócií vyjadrených v tvári. Zubný kaz je tiež potencionálnym rizikom niektorých systematických ochorení. Preto je udržiavanie dobrého orálneho zdravia kľúčovým v zabezpečení celkového zdravia a pohody.

Existuje mnoho sociálnych determinantov zdravia, ktoré prispievajú k rozdielom v orálnom zdraví, ktoré spôsobujú zvýšenú prevalenciu a závažnosť zubného kazu u znevýhodnených skupín populácie. Zubnému kazu sa dá predísť, dá sa manažovať a ošetriť ešte v počiatočnom štádiu bez kavitácie tým, že sa prijmu kvalifikované opatrenia, napr. vyhýbanie sa takej nezdranej strave ako sladké jedlá a nápoje, najmä tie s vysokým obsahom cukru, a zavedenie dobrých orálnych hygienických návykov vrátane pravidelného odstraňovania zubného povlaku a správneho použitia zubnej pasty s fluoridom.

Nízka koncentrácia iónov fluoridu na povrchu zubov zohráva zásadnú úlohu pri prevencii, spomalení alebo zastavení demineralizácie a podporuje opätovnú mineralizáciu zubného tkaniva.

RÁMEC

Existuje niekoľko finančne nenáročných možností, ako sprístupniť fluorid obyvateľstvu, ktoré sa môžu a mali by byť uplatnené v súlade so situáciou v krajine a jej legislatívou.

Pitná voda môže prirodzene obsahovať fluorid na optimálnej preventívnej úrovni alebo tento sa môže pridať do vodných zdrojov prostredníctvom intervencií verejného zdravia. Niektoré verejne vodné zdroje a studne obsahujú vyššiu koncentráciu prirodzene vyskytujúceho sa fluoridu než je odporúčané, a tam sa odporúča defluorizácia alebo alternatívny zdroj pitnej vody. Fluorizácia vody je najúčinnnejším, finančne nenáročným, bezpečným, primeraným spôsobom v prevencii, manažmente and liečbe kazov na komunitnej úrovni. Fluorid sa dá alternatívne pridať do soli alebo mlieka v primeranej koncentrácii a dávke.

Na úrovni jednotlivcov sa používanie fluoridovej zubnej pasty, ústnej vody s fluoridom, fluoridových gélov a/alebo fluoridových lakov ukázalo ako efektívny spôsob manažmentu, prevencie a liečby skorých štádií zubného kazu, ak sa používali v odporúčanom veku a stupňoch a s prihliadnutím na smernice jednotlivých krajín.

DEFINÍCIE

Úloha fluoridu v orálnom zdraví – Preventívna účinnosť, finančná nenáročnosť a bezpečnosť produktov obsahujúcich fluorid pri znižovaní prevalencie a závažnosti zubného kazu a odsunutiu ich nástupu už boli dokázané. Klinicky sa preukázalo, že fluorid môže zohrávať aj terapeutickú úlohu pri liečbe nekavitózných lézií skloviny ako aj pri kavitózných kazoch, ako napr. kaz koreňa. Táto novoobjavená vlastnosť fluoridov len posilňuje význam ich použitia v boji so zubným kazom, vždy v synergii s odstraňovaním plaku.

PRINCÍPY

FDI nalieha na všetky krajiny, aby uznali, že všeobecný prístup k adekvátnemu a rozumnému použitiu fluoridov na udržanie orálneho zdravia, je súčasťou základného práva človeka na zdravie.

POLITIKA

FDI doporučuje použitie fluoridu v správnej koncentrácii a dávke pri manažmente zubného kazu, v prevencii a/alebo liečbe skorých lézií u detí, dospelých vrátane starších ľudí a vyzýva k implementácii politík, ktoré:

- zabezpečia celonárodné opatrenia verejného zdravia, ktoré umožnia všeobecný prístup k cenovo dostupnému fluoridu v účinnej koncentrácii na prevenciu zubného kazu a k podpore orálneho zdravia.
- použijú najvhodnejšie prostriedky na rozširovanie informácií o výhodách fluoridu ako prevencie v stratégiách a programoch propagujúcich zdravie.
- rozširujú informácie o dôležitosti fluoridu v liečbe nekavitózných kazových lézií.
- povzbudia štátne orgány znížiť alebo odstrániť zdanenie a clá na produkty obsahujúce fluorid určené na orálnu hygienu.
- zlepšia kapacity národnej správy potravín a liečiv, aby mohla lepšie monitorovať kvalitu štandardov zubných pást v súlade s ISO 11609:2017 a ústnych vôd v súlade s ISO 16408:2015.

KLÚČOVÉ SLOVÁ: Zubný kaz, verejné orálne zdravie, orálne zdravie, fluorid

UPOZORNENIE

Informácie obsiahnuté v tomto vyhlásení vychádzajú z najlepších vedeckých dôkazov, ktoré sú v súčasnosti k dispozícii. Informácie by mali byť interpretované tak, aby odzrkadľovali prevládajúce kultúrne citlivé oblasti a socioekonomické a iné obmedzenia.

MATERIÁLY

1. FDI World Dental Federation. The Challenge of Oral Disease – A call for global action. The Oral Health Atlas. 2nd ed. Geneva: FDI, 2015.
2. FDI World Dental Federation, 2016; FDI's new definition of oral health. (http://www.fdiworldental.org/oral-health/vision-2020/fdis-definition-of-oral-84_health.aspx, accessed 20 January 2017).

3. World Health Organization, 2012 ; What are social determinants of health? (http://www.who.int/social_determinants/sdh_definition/en/, accessed 20 January 2017).
4. O'Mullane D et al, 2016; Fluoride and Oral Health, *Community Dental Health* (2016) 33, 69–99
5. Lenzi T, Are topical fluorides effective for treating incipient carious lesions? *JADA* 2016;147(2):84-91.
6. S. Sakuma,S et al, 2004; Fluoride mouth rinsing proficiency of Japanese preschool-aged children, *International Dental Journal*; 54(3), 126-130.
7. R.J. Wierichs, et al, 2015; Systematic review on noninvasive treatment of root caries lesions *JDent Res.* 94(2):261-271.